

HARALD NILSEN

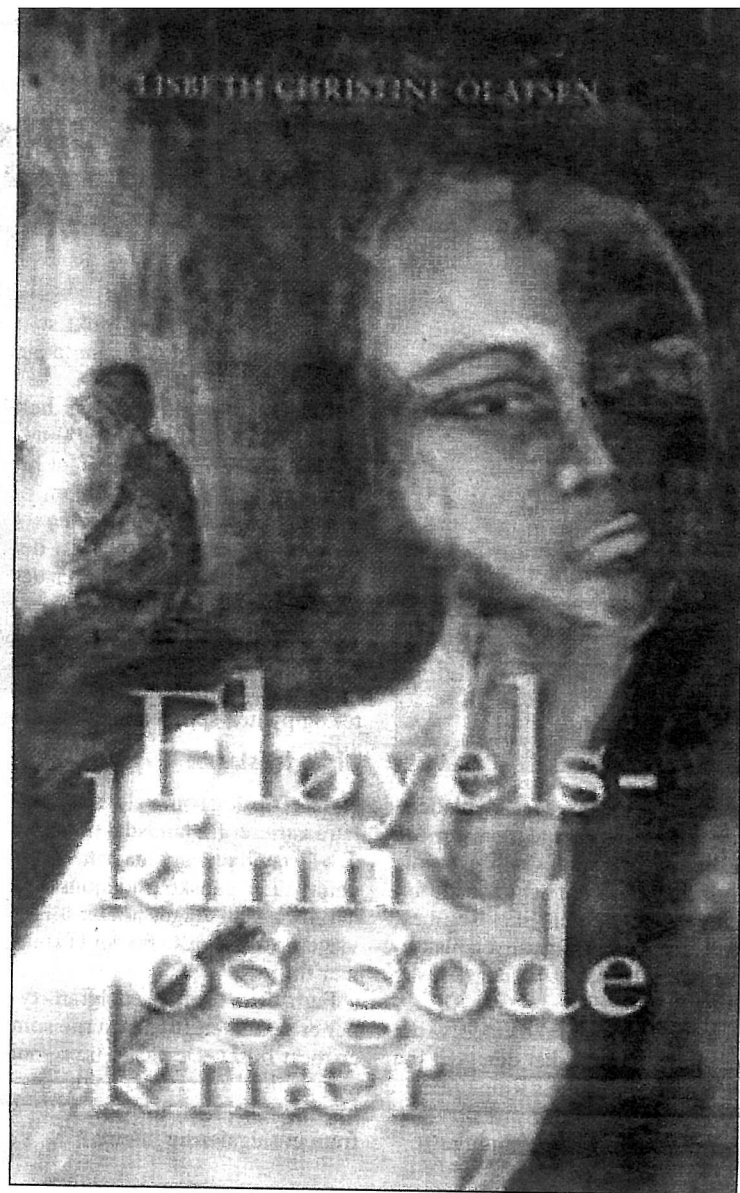
Professor og
litteraturviter
hn@hinesna.no

BOKANMELDELSE

HANDLINGSTRÅDENE i romanen spenner over et tidsrom på vel 20 år, fra de første krigsåra av 2. verdenskrig og til litt ut på 60-tallet. Med 60-70 års avstand til vår tid er det rimelig at her ligger kulturinteressante aspekt, for eksempel barneoppdragelse, barns rolle i samfunnet den tiden, litt om ung, forbudt forelskelse og litt om barnskole. Tematisk legger boka ut flere spor. Med den svakt handikappa Kirsten som fokalperson kan bokas hovedtema være hennes oppvekst. Et annet lesefokus kan være det uavklarte forholdet mellom mor og datter (Kirsten). Mulighetene er flere, men – de potensielle tematiske trådene har verken tydelig substans eller utvikling og kunstnerisk form.

NOEN FORFATTERE arbeider på egen hånd, lar det stå til, briste eller bære som vi sier. For Lisbeth Christine Olafsen skulle kan hende bare det til at hun hadde vist fram manuset underveis til en potensiell "riktig" leser, og hun kunne i beste fall ha fått det avgjørende tipset. Eller så burde forlaget ha sagt noe i forhold til det ferdige manus. La oss belyse bokas tydelige mangel i forhold til hovedpersonen Kirsten som også er den som forteller.

BORTSETT FRA noen små tidshopp der vi møter Kirsten som ung voksen med kjærlig ektemann (Finn) og barn og en vanskelig, hypokonderaktig lidende mor pluss noen andre familienavn, handler de 220 boksidene om Kirstens oppvekst fra 4-5 års alderen til hun sist i boka har blitt (tja?) skal vi si 25. Rett mange av de 220 sidene er Kristins utvikling fra 4-5 åring til hun konfirmeres (s 167). Kirsten er den som forteller, og forfatteren prøver å imitere et barns uttrykksmåte med korte setninger, dels konkret språk og dels også det 5 - 6 åringer kan være opptatt av, å se og å ville fortelle. Språklig er det mange korte sekvenser som ligner på språk i barnebøker (repeterende stil, konkret, korte setninger, og lignende). - Olemann og jeg deler seng. Vi krangler om plassen, og vi krangler om teppet. Vi dytter hverandre og drar i teppet fra hver vår kant. Jeg bråslipper teppekanten. Olemann faller bakover med ryggen (...). Olemann prøver å gjøre det samme mot meg. Vi bruker bena mot hverandre. Vi ler og har det moro. Med ett er far der." (57) Slik kan en hente fram fra hele boka utallige eksempler, også når Kirsten blir eldre, her et eksempel hun er begynt på Katedralskolen.. "Jeg følger det hele. Ole svarer mor negativt, banner til og med. Mor feller noen tårer, Ole sier noe mor-

somt, og så er det over. Ole får det som han vil. Han vinner over mor. Hun er like blid på Ole (...). Ole imponerer meg. Han bryr seg ikke om mors tårer." (159)

Forfatteren har nok villet noe, men skal en først imitere barnets fortellestil, må det nødvendigvis være noe utvikling, både i uttrykksmåte og i hva en ser og opplever og som er interessant å fortelle om. Hva for eksempel med et barns fantasi, våkne følelser, lengsler, (dag)drømmer, osv.?

Boka her har for det meste en overdreven detaljrikdom på ytre registreringer; syn og hendelser uten dynamikk, uten undring og fascinasjon, og dessuten, 220 sider er tiltenk voksne lesere og imitert barnespråk føles feil. Og dessuten – det imiterte barnespråket har også et misforhold, det gjelder selve vokabularet. For trass i korte, "barnslige" perioder har ikke 5, 6; 7, 8 åringer så utviklet ordforråd. Så både ordforråd og mye av det det fortelles om er den voksne forfatters stemme.

KIRSTENS HANDIKAP får vi ikke riktig grep på, hun lider, har smerter, opereres, lider, smerter, men ... hva er utviklingen, hva betyr det? Og fremfor alt, hva tenker Kirsten, hva føler hun om sin egen tilstand? Hva med skolen? Som nybegynner blir hun mobbet, men tilsynelatende får det en brå slutt etter jungelens lov. "En dag fikk Pål høre at Bjørg herser med meg. Han gir Bjørg en omgang juling, og beskjed om å la meg være i fred. Det ble brått slutt på plagingen. Pål er god å ha." (101). Ser vi bort fra et

minus i oppførsel et år, utvikler hun seg til klassens duks.

FORHOLDET MELLOM mor og Kirsten, hva med det? Starten er verst tenkelig, og en må anta at mors nedverdiggende kommentar ligger som en ond skygge mellom de to hele livet. "Det var ingen glede å få deg, en stygg og mager haraunge. Litt bære var det med gutta ..." Dette er en mors ord til voksen datter. Men Kirsten fikk tidlig både vite og ante intuitivt moras ambivalente væremåte. "Jeg får ikke sove. Jeg får ikke puste ordentlig. Bena, kroppen og hodet dirrer. Inni meg er det akkurat som om noe strammes til mer og mer. Jeg føler sorg og smerte, men aller mest sinne. Jeg skulle aldri vært født!" Dette siste er ekko fra mors stemme. Kirsten svakt tyranniseres av mor helt til voksen alder. Jeg holder en knapp på mor – datter forholdet som bokas fokus, men det hele vannes liksom ut i så mye annet. Men så pass motstand øver dette temaet på leseren, at det føles som katarsis når Kirsten endelig gjør åpent opprør mot mor (og far) når de vil forby henne å gå på kino med kjæresten (218).

RETT SKAL VÆRE RETT, hovedpersonen er ikke følelsesløs, hun forelsker seg, og noe i intimiteten her skildres bra, men da er fortellingen nesten slutt, og leserne rimelig utålmodige. Rett nok er alminneligheter det livet har mest av, men en genuint lesverdig bok må gi leserne mer motstand, mer undring, mer å tenke på og tenke videre på.